

A magoncok elvadulásáról.

Az Augsburgban Dr Oscar Peschel szerkesztése alatt megjelenő „Das Ausland“ című folyóirat 1869 évi 48 számában ily följiratu*) cikket közöl, Dr G. Jägertől, melynek tartalma következő, s úgy hiszem minket erdőszőket is érdekel, mint minden növény élettani és tenyészeti kérdés.

Ismert dolog az, hogy a gyümölcsfajták, vagy más évelő kerti növények biztosabban szaporíthatók ágak segítségével, mint magról, és hogy sok fajtának magjából mindig, vagy többnyire vadoncok erednek. Darwin erről, „a növények és állatok változásáról“ című munkája II. kötetének 34 lapján röviden csak azt mondja hogy „ezt a visszatérés elvének tulajdoníthatni.“ Hofmeister physiologiai növénytanában halgatással mellözi e kérdést és csak azon tényt említi meg, hogy a magoncok változványai az anyanövénynyel szemben számosabbak, mint az ágról származóké.“

Dr. Jäger e két tényt nem tartja azonosíthatónak, mert az első esetben visszatérésről van szó, a másodikban azonban nem, Ezt következőleg igyekszik bebizonyítani.

„A magonc és anyanövény közötti különbség főtenyezője az, hogy a magonc fejlődése első szakától fogva külön válik az anyanövény áthasonító befolyásától, és a kívülről reá ható életföltételeknek közvetlenül van alá vetve, míg a rügy, ojtóág, sat. az anya testét sokkal fejlettebb, tehát kevésbé alakítható állapotban hagyja el!

A magoncok egymás közötti különbsége, a külső életföltételek különféleségén kívül még abban keresendő, hogy a termékenyülés minden magra nézve nem sikerül egyértékűleg, és az anyanövény minden magszemet, sem mennyiségileg sem minőségileg egyenlőn nem táplál. Tény az is, hogy pl. egy és ugyan azon buzakalász magvai annyira különböznek egymástól, hogy ezek ismerete egy buzanemesítési mód meg-alapítására szolgáltatnak alkalmat. Továbbá azt is mondhatjuk: ha az ojtó ágak közötti különbség olyan nagy volna is, mint a magvak közötti,

*) Über das Verwildern den Sämlinge.

még is az elsőből fejlődött fák között a különbség kisebb marad. Men-
nél alacsonyabb fejlődési fokon kezdődik ugyanis a különbség, annál
magasabb fokig képződhet ki, ha a külső befolyások nem teljesen azonosak.
„Valamennyi növény tenyésztési tapasztalataink azt mutatják,
miszerint a növény egyes szervei bizonyos tekintetben egymástól függet-
lenül változnak (variálnak). Vizsgáljuk művelt növényeinket, és e tény-
t igen élesen kifejezve szemléltethetjük, mert egyes osztályaik csak azon
szerveik által különböznek egymástól lényegesen, melyeknek kiterjedé-
sére gyakorlatilag súlyt fektettünk. Pl. a különböző káposzta nemek
leginkább különböznek leveleik és torzsájuk alakában, míg a virágok
és magvak alig hogy megkülönböztethetők. Megfordítva áll a dolog gab-
banemüinknél, a búzánál, kukoriczánál sat. itt a kalász és szemek na-
gyon különböznek, míg a lomb és törzs alig. A köszméte gyümölcse fö-
lötte különböző, míg a gyümölcs képződéssel oly közel viszonyban álló
szirmokon (corolla) alig lehet valami különbséget föltalálni. Majdnem
ugyan azt lehet mondani a mi alma, körtve és csontár gyümölcseinkről
is. A mily különbözők a gyümölcsök, oly kevésbé különböznek a virágok.
Megfordítva áll a dolog disznóvénnyeknél: a rózsák, szegfűvek, gyöngyi-
kék változványai a virágok különbözővényeiből erednek míg a lomb, és
a gyümölcs (a hol t. i. még terem) oly kevésbé különböznek, hogy a ker-
tészek a fajtát csak akkor képesek fel ismerni, ha virít. Szóval tehát
művelt növényeink fajai képzésénél az egyes szervek egymástól független
átalakulására támaszkodva, egyes szervek egyoldalú átalakítására törek-
szünk, oly szervekére ugyanis, a melyek átalakulásának értéket tulaj-
donítunk. E mellett azon szervek, melyeknek átalakulására nem törek-
szünk változatlanok maradhatnak, ha pedig esetleg változnak is, ez csak
csekélyebb mértékben történik.“

„Hogy a magoncok átváltozási hajlamából eredő nehézségeket el-
kerüljük, élőlő növényeink szaporításánál a vetés helyett inkább sze-
mezni ojtani sat. szoktunk s ez által le mondtunk minden lehetőségről
a himporra választás útján alakítólag hatni. A himszervek nemesítésé-
nek elhanyagolása ugyanazon következményeket vonta maga után, mint
a szirmoké a köszméténél, a leveleké a búzánál és virágoknál, a gyü-

mölcsé a rózsáknál, fuchsiáknál sat. Az elhanyagolt részek ugyanis változatlanok maradtak, vagy csak kevésbé módosultak, tehát a vadoncz porodáitól és himporától nem különböznek. A megtermékenyülés eredménye tehát az ily félszeg változású növényen, ha saját himpor szolgált is erre, ugyan az mintha vadoncz himporával ment volna végbe. Jelleme abajdócz (hybrid) mely a fajtának a vad ősapával való egyesüléséből eredett. S ez csakugyan úgy van: e vadonczok nem egyeznek meg teljesen a vad fajtával, hanem valami van rajtuk a tenyészfajtaból, melyen termettek.“

Ezek után Jäger kísérletek tételére hiv fel, mert mint mondja, maga nem eléggé gyakorlati vagy elméleti növényész erre. Neki a magyarázat annál inkább látszik helyesnek lenni, mert azon tenyészfajtaból, melyeket magról szaporítunk az ellenkező eset ismeretes: itt ugyanis a himpor megválasztása van befolyással a terményre, mert épen a himpor befolyásának jövesztményei között választunk, elvetvén mind azon magot, melynek termékenyítésénél vadoncz jellemző himpor működött közre. Részünkről csatlakozunk Jäger magyarázatához, s csak azt jegyezzük meg, hogy ennek annál inkább kell állani, mert a fajtaból eredete csaknem a himporon alapszik.

Illés.

Faarak a selmeczi k. főbányagrófi hivatal kerületében.

I. Tüzifa.

1.) A selmeczi k. erdőhivatalnál;

a.) Tőárak:

1 bécsi öl 3 hosszú kemény hasábfá 75 c') nagyobb távolságban	1 fl. 60 k.
tömörfatartalommal a garamtól 8000 ölnél		

1 " " " lágý " ") nagyobb "	1 ft. 32 k.
) kisebb "	1 ft. 72 k.

1 kétfogatu szekér feküfa vagy rözsefa a fennebbi távolság szerént	64 — 86 k.
--	------------